

Sygn. akt III AUa 659/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Krystian Serzysko
Sędziowie:	SSA Agata Pyjas - Luty SSA Monika Kowalska (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Barbara Dudzik

po rozpoznaniu w dniu 29 października 2012 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **R. J.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o wysokość świadczenia

na skutek apelacji wnioskodawcy R. J.

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie Wydziału VII Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 13 marca 2012 r. sygn. akt VII U 2539/11

o d d a l a apelację.

Sygn. akt III AUa 659/12

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 29 października 2012 roku.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 13 marca 2012 roku Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił odwołanie R. J. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 10 listopada 2011 roku, którą organ rentowy odmówił przeliczenia podstawy wymiaru świadczenia wnioskodawcy z uwzględnieniem kolejnych 10 lat kalendarzowych od 1970-1979 z zastosowaniem kwoty bazowej obowiązującej w dacie zgłoszenia wniosku o emeryturę, natomiast wniosek R. J. o obliczenie emerytury na podstawie zarobków osiągniętych w latach 1971-1980 przekazał Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. do rozpoznania według właściwości.

Sąd I instancji ustalił, że wnioskodawca, urodzony (...), w dniu 11 lipca 1996 roku złożył wniosek o przyznanie renty inwalidzkiej. Decyzją z dnia 24 lipca 1996 roku organ rentowy odmówił mu prawa do renty, podnosząc, że jego inwalidztwo powstało po upływie 18 miesięcy od ustania zatrudnienia, a nadto nie udokumentował on 5 – letniego

okresu zatrudnienia w 10 –leciu przypadającym przed powstaniem inwalidztwa. Po rozpoznaniu ponownego wniosku, decyzją z dnia 4 listopada 1996 roku przyznano wnioskodawcy rentę inwalidzką drugiej grupy inwalidów od dnia 1 maja 1996 roku. Do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przyjęto dochód, który stanowił podstawę wymiaru składek z 7 lat kalendarzowych tj. od stycznia 1973 roku do grudnia 1979 roku ze wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru wynoszącym 208,41% oraz kwotą bazową 666,96 zł., zaś staż pracy został uwzględniony w wymiarze 32 lat i 8 miesięcy okresów składkowych. W dniu 19 lutego 1998 roku wnioskodawca złożył wniosek o przyznanie emerytury w związku z ukończeniem 60 lat życia. Decyzją z dnia 9 marca 1998 roku organ rentowy przyznał mu świadczenie emerytalne, przyjmując do ustalenia podstawy wymiaru podstawę wymiaru renty oraz staż pracy w wymiarze 32 lat i 9 miesięcy okresów składkowych. Podstawa wymiaru emerytury po waloryzacji od 1 września 1997 roku wyniosła (...)zł., natomiast od 1 marca 1998 roku stanowiła kwotę(...)zł. Ponadto do pobieranego przez wnioskodawcę świadczenia emerytalnego przysługiwało zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie rolnicze za 10 lat i 3 miesiące.

Sąd Okręgowy stwierdził również, że w dniu 26 listopada 2003 roku wnioskodawca złożył wniosek o przeliczenie emerytury zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2002 roku sygn. akt III UZP 7/02 (OSNP 2003/2/42). Decyzją z dnia 3 grudnia 2003 roku organ rentowy odmówił przeliczenia emerytury podnosząc, że powołana uchwała Sądu Najwyższego dotyczy osób, które po dniu 1 stycznia 1999 roku otrzymały emeryturę w miejsce renty, a ich świadczenie nie było przeliczone według kwoty obowiązującej w dniu zgłoszenia wniosku, tymczasem wnioskodawca uzyskał emeryturę przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Odwołanie od powyższej decyzji zostało oddalone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 18 marca 2004 roku (sygn. akt VII U 94/04). W dniu 8 stycznia 2004 roku wnioskodawca ponownie wniósł o przeliczenie emerytury na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i przyjęcie do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 230,09 % z okresu kolejnych 10 lat kalendarzowych 1970-1979 oraz o uwzględnienie dodatku z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie rolnicze przez 10 lat i 3 miesiące. Decyzją z dnia 12 maja 2004 roku organ rentowy odmówił przeliczenia świadczenia podając, że wskaźnik podstawy wymiaru obliczony w oparciu o nadesłane dokumenty jest niższy od dotychczas ustalonego. Wyrokiem z dnia 10 listopada 2004 roku (sygn. akt VII U 3743/04) Sąd Okręgowy w Krakowie zmienił powyższą decyzję, zobowiązując ZUS do przeliczenia emerytury wnioskodawcy poprzez przyjęcie do obliczenia składnika wynoszącego 24% kwoty bazowej obowiązującej 19 lutego 1998 roku i wypłaty wyższego świadczenia od dnia 12 maja 2004 roku, a w pozostałym zakresie oddalił złożone przez wnioskodawcę odwołanie. Po rozpoznaniu apelacji organu rentowego, Sąd Apelacyjny w Krakowie, postanowieniem z dnia 14 czerwca 2005 roku (sygn. akt III AUa 330/05) uchylił zaskarżony wyrok w punkcie I i przekazał Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych do rozpoznania wnioski o przeliczenie emerytury poprzez przyjęcie do obliczenia składnika wynoszącego 24% kwoty bazowej obowiązującej w dniu złożenia wniosku o emeryturę. Wykonując postanowienie Sądu Apelacyjnego, organ rentowy decyzją z dnia 12 października 2005 roku odmówił przeliczenia emerytury we wskazany wyżej sposób, natomiast postanowieniem z dnia 1 grudnia 2005 roku (sygn. akt VIIU 3718/05) Sąd Okręgowy w Krakowie odrzucił odwołanie wnioskodawcy od powyższej decyzji wskazując, że w niniejszej sprawie zachodzi powaga rzeczy osądzonej w rozumieniu art. 199 § 1 pkt. 2 k.p.c., gdyż spór o przeliczenie emerytury zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2002 roku został już prawomocnie rozstrzygnięty przez Sąd Okręgowy w Krakowie wyrokiem z dnia 18 marca 2004 roku (sygn. akt VII U 94/04). W dniu 1 marca 2006 roku wnioskodawca złożył kolejny wniosek o przeliczenie emerytury na podstawie art. 21 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Decyzją z dnia 17 marca 2006 roku organ rentowy odmówił przeliczenia świadczenia podając w uzasadnieniu, że wskaźniki wysokości podstawy wymiaru obliczone w oparciu o nadesłane dokumenty są niższe od dotychczas ustalonego. Kolejny wniosek o przeliczenie emerytury wpłynął do organu rentowego w dniu 15 maja 2006 roku i został oparty o przepis art. 53 pkt. 1 i 2 oraz art. 21 ust. 1 pkt 1 i ust 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Decyzją z dnia 20 czerwca 2006 roku organ rentowy odmówił wnioskodawcy ponownego ustalenia wysokości emerytury i wypłaty z tego tytułu wyrównania świadczenia. Następnie w dniu 14 sierpnia 2006 roku wnioskodawca złożył wniosek o emeryturę, domagając się ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przy uwzględnieniu wynagrodzenia z okresu 10 lat kalendarzowych wybranych z ostatnich 20 lat tj. z okresu od 1970 roku do 1980 roku. Decyzją z dnia 21 listopada 2006 roku organ rentowy przyznał wnioskodawcy emeryturę od dnia 1 sierpnia 2006 roku, jednakże wobec cofnięcia

wniosku z 14 sierpnia 2006 roku, pismem datowanym na dzień 18 stycznia 2007 roku organ rentowy poinformował wnioskodawcę, że decyzja z dnia 21 listopada 2006 roku została uchylona. Wyrokiem z 13 marca 2007 roku Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił odwołanie wnioskodawcy od decyzji organu rentowego z dnia 20 czerwca 2006 roku oraz uwzględniając skargę wnioskodawcy na beczynność organu rentowego i przeliczył emeryturę w ten sposób, że do obliczenia składnika wynoszącego 24 % przyjął kwotę bazową obowiązującą w dacie złożenia wniosku o emeryturę, począwszy od 15 maja 2003 roku, a w pozostałym zakresie odmówił uwzględnienia wniosku. Sąd Apelacyjny w Krakowie, wyrokiem z dnia 25 października 2007 roku (sygn. akt III AUa 1136/07) uchylił zaskarżony wyrok Sądu I instancji w pkt. 2 i w tym zakresie umorzył postępowanie i oddalił apelację wnioskodawcy. W dniu 3 listopada 2011 roku R. J. złożył kolejny (przedmiotowy) wniosek o przeliczenie podstawy wymiaru pobieranej przez niego emerytury według zarobków z lat 1970 – 1979, z zastosowaniem kwoty bazowej wynoszącej 1239,49 zł., obowiązującej w dacie zgłoszenia wniosku o emeryturę. Zaskarżoną w niniejszej sprawie decyzją z dnia 10 listopada 2011 roku organ rentowy odmówił przeliczenia ww. świadczenia wskazując, że lata 1970 - 1979 wybiegają poza okres 20 lat kalendarzowych przypadających przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę, tj. lata 1978-1997.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd I instancji uznał, że odwołanie wnioskodawcy od decyzji organu rentowego jest nieuzasadnione. W pierwszym rzędzie Sąd Okręgowy stwierdził, że sporna kwestia przeliczenia emerytury wnioskodawcy według zarobków z lat 1970 – 1979, przy zastosowaniu kwoty bazowej wynoszącej 1239,49 zł. obowiązującej w dacie zgłoszenia wniosku emerytalnego była już przedmiotem postępowań sądowych zakończonych prawomocnymi orzeczeniami. Z uwagi na powagę rzeczy osądzonej brak jest podstaw do ponownego rozstrzygnięcia tej kwestii. Na przeliczenie wysokości pobieranej przez wnioskodawcę emerytury nie pozwala również regulacja zamieszczona w art. 111 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. jedn. Dz. U. z 2009 roku Nr 153, poz. 1227 ze zm). W związku z powyższym Sąd Okręgowy przyjął, że zaskarżona decyzja jest prawidłowa, zaś wniesione od niej odwołanie podlega oddaleniu. Odnosząc się natomiast do wniosku o przeliczenie podstawy wymiaru świadczenia emerytalnego wnioskodawcy w oparciu o zarobki z lat 1971 – 1980, Sąd I instancji stwierdził, że w tym zakresie sprawę należy przekazać organowi rentowemu do rozpoznania według właściwości, na zasadzie art. 477¹⁰ § 2 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł wnioskodawca. Kwestionując sposób obliczenia pobieranej przez niego emerytury podniósł, iż organ rentowy do ustalenia wysokości świadczenia nie zastosował właściwego wskaźnika podstawy wymiaru wynoszącego 242 % oraz kwoty bazowej obowiązującej w dacie złożenia wniosku o przyznanie emerytury tj. w 1998 roku w wysokości 1239,49 złotych, gdyż błędnie zastosował kwotę bazową 666,96 złotych ostatnio przyjętą do wyliczenia świadczenia rentowego. W związku z tym skarżący stwierdził, że organ rentowy wypłaca mu emeryturę w zaniżonej wysokości, przez co naraża go na straty materialne. Wnioskodawca wskazał również, że domaga się ponownego ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego z 9 lat i według przepisów obowiązujących przed datą wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i wyrównania tego świadczenia od daty przyznania emerytury. Wskazał, że istnieje możliwość naprawienia błędu organu rentowego na podstawie art. 21 ust 1 i 2 w/w ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przyjęta przez Sąd I instancji podstawa prawna rozstrzygnięcia w postaci art. 111 tej ustawy nie jest prawidłowa. W oparciu o powyższe okoliczności skarżący w istocie wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i obliczenie wysokości pobieranej przez niego emerytury przy uwzględnieniu kwoty bazowej obowiązującej w 1998 roku i zgodnie z art. 53 i art. 21 ust.1.p.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje.

Apelacja nie jest uzasadniona.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie jest wysokość przysługującego wnioskodawcy świadczenia emerytalnego.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że w postępowaniu dotyczącym spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych zakres i przedmiot postępowania odwoławczego toczącego się przed Sądem wyznacza treść zaskarżonej decyzji. Decyzja organu rentowego zostaje wydana po przeprowadzeniu administracyjnego postępowania wyjaśniającego,

którego celem jest ustalenie prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego lub ich wysokości. W tym postępowaniu ubezpieczony przedstawia swoje wnioski oraz okoliczności na ich poparcie. W postępowaniu sądowym zainicjowanym odwołaniem od decyzji organu rentowego Sąd – stosownie do zasad orzekania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych – rozstrzyga kwestię prawidłowości zaskarżonej decyzji. Nie działa w zastępstwie organu rentowego i nie ustala prawa do świadczeń i ich wysokości samodzielnie w oderwaniu od treści decyzji organu rentowego, choć jest uprawniony do rozstrzygania we własnym zakresie, po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, wszelkich zagadnień niezbędnych do ustalenia prawa do świadczeń lub ich wysokości. Poczynione w postępowaniu odwoławczym ustalenia i oceny prawne zawsze służą dokonaniu weryfikacji zaskarżonej decyzji organu rentowego, do której odnosi się rozstrzygnięcie sądowe (art.477¹⁴ k.p.c. i art.477^{14a} k.p.c.). Specyfika orzekania w sprawach ubezpieczeniowych została dostrzeżona również w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który stoi na stanowisku, że w postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych niedopuszczalne jest merytoryczne rozpoznanie żądań, które wykraczają poza podstawę faktyczną zaskarżonej odwołaniem decyzji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2000 roku, II UKN 759/99, OSNP 2002/10/246).

Uwzględniając powyższe wywody Sąd Apelacyjny stwierdził, że rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego jest trafne. Sąd I instancji szczegółowo ustalił okoliczności faktyczne rozpatrywanej sprawy, a stosownych ustaleń dokonał w oparciu o zgromadzoną w aktach rentowych dokumentację. W apelacji skarżący nie przedstawił żadnych racjonalnych argumentów podważających prawidłowość poczynionych przez Sąd I instancji ustaleń faktycznych. Przytoczone przez wnioskodawcę okoliczności nie dyskwalifikują przyjętej w zaskarżonym wyroku podstawy prawnej rozstrzygnięcia. Słusznie Sąd Okręgowy uznał, że zgłoszone przez wnioskodawcę w postępowaniu odwoławczym żądanie ustalenia wysokości emerytury przy uwzględnieniu w podstawie wymiaru świadczenia zarobków z lat 1970 – 1980 nie zostało objęte zaskarżoną decyzją organu rentowego, w związku z czym nie może być przedmiotem rozstrzygnięcia w niniejszym postępowaniu i podlega przekazaniu do rozpoznania organowi rentowemu jako nowe żądanie na zasadzie art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. Zaskarżona w przedmiotowej sprawie decyzja dotyczy odmowy przeliczenia pobieranego przez wnioskodawcę świadczenia z zastosowaniem w podstawie wymiaru wynagrodzenia z lat 1970 – 1979, zgodnie z wnioskiem świadczeniobiorcy o ponowne ustalenie wysokości emerytury złożonym ustnie do protokołu w organie rentowym w dniu 3 listopada 2011 roku. W konsekwencji Sąd w zainicjowanym obecnie przez wnioskodawcę postępowaniu odwoławczym nie tylko nie rozstrzyga kwestii ustalenia podstawy wymiaru świadczenia w oparciu o zarobki z lat 1971 – 1980, ale także nie jest uprawniony do dokonania kontroli decyzji przyznającej wnioskodawcy emeryturę w kontekście prawidłowości ustalenia podstawy wymiaru świadczenia i zastosowania właściwej kwoty bazowej. Po wydaniu prawomocnej decyzji ustalającej prawo do emerytury i jej wysokość ponowne ustalenie wysokości świadczenia może nastąpić jedynie w trybie art. 110 i następne - powołanej wyżej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przewidzianym dla zmiany prawa do świadczeń lub ich wysokości. W niniejszym postępowaniu nie jest zatem dopuszczalne kwestionowanie zasadności prawomocnej decyzji przyznającej wnioskodawcy emeryturę z dnia 9 marca 1998 roku, ani też decyzji organu rentowego z dnia 3 grudnia 2003 roku odmawiającej przeliczenia wysokości świadczenia przy zastosowaniu kwoty bazowej obowiązującej w dacie złożenia wniosku o emeryturę, w oparciu o uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2002 roku (sygn. akt III UZP 7/02, OSNP 2003/2/42). W tym miejscu wypada apelującemu przypomnieć, że odwołanie od decyzji organu rentowego z dnia 3 grudnia 2003 roku zostało oddalone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Krakowie z 18 marca 2004 roku (sygn. akt VII U 94/04), które to rozstrzygnięcie nie zostało przez niego zaskarżone do Sądu II instancji. W chwili obecnej powyższe orzeczenia korzystają z przymiotu prawomocności, co wyklucza kontrolowanie ich prawidłowości w niniejszym postępowaniu dotyczącym przeliczenia świadczenia emerytalnego wnioskodawcy z uwzględnieniem podstawy wymiaru ustalonej przy przyjęciu zarobków z lat 1970 – 1979 oraz przy zastosowaniu kwoty bazowej obowiązującej w dacie złożenia wniosku o emeryturę. Zasadnie Sąd Okręgowy przyjął, iż zgłoszone przez wnioskodawcę żądanie ponownego ustalenia wysokości emerytury, do którego odnosi się zaskarżona w niniejszej sprawie decyzja organu rentowego, należy rozpatrywać w oparciu o regulację art.111 ww. ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz..U z 2009 roku nr 153 poz. 1227 ze zm.) , a to z uwagi na treść art. 180 ust 1 i 7 cyt. ustawy. Przepis art. 111 pozwala na ponowne obliczenie wysokości emerytury jeżeli do podstawy wymiaru świadczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie

społeczne z kolejnych lat kalendarzowych z okresu wskazanego do ustalenia poprzedniej podstawy wymiaru świadczenia, z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych z 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok kalendarzowy, w którym zgłoszono wniosek o przyznanie emerytury albo o ponowne ustalenie emerytury, czy też z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury, przy czym ustalony na tej podstawie wskaźnik wysokości podstawy wymiaru musi być wyższy od poprzednio obliczonego. Wnioskodawca domagając się ponownego ustalenia wysokości pobieranej przez niego emerytury nie udokumentował dodatkowych, nieuwzględnionych dotychczas, zarobków z okresu przyjętego do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia, a wskazana przez niego podstawa wymiaru, która miałaby zostać obliczona z zastosowaniem zarobków z lat 1970 – 1979 nie mieści się ani w dwudziestolecie poprzedzającym złożenie wniosku o emeryturę, co miało miejsce w dniu 19 lutego 1998 roku (tj. w okresie 1978 – 1997), jak również wykracza poza dwudziestolecie poprzedzające złożenie wniosku z dnia 3 listopada 2011 roku o przeliczenie świadczenia emerytalnego (1991 – 2010). Trafnie zatem Sąd I instancji przyjął, że brak jest podstaw do uwzględnienia zgłoszonego przez wnioskodawcę żądania dotyczącego ponownego ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego. Stanowisko Sądu Okręgowego jest uzasadnione. Podniesione w apelacji okoliczności w żaden sposób nie podważają trafności zaskarżonego orzeczenia.

W tym stanie rzeczy, na podstawie art.385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.